

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

RWS INFORMATIE

Schadevergoeding in de vorm van nadeelcompensatie en planschade

Datum 1 januari 2019

Schadevergoeding in de vorm van nadeelcompensatie en planschade

Inleiding

Burgers, bedrijven en organisaties kunnen door het optreden van de overheid tijdelijk of blijvend nadeel ondervinden, anders gezegd: schade lijden. Dat kan ook het geval zijn wanneer de overheid handelt binnen de aan haar toegekende taken en bevoegdheden. De overheid handelt dan rechtmatig, dus volledig volgens de regels, maar veroorzaakt toch schade.

Voorbeelden van schade die u kunt lijden door handelen van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat zijn:

Voorbeeld 1:

Er wordt gewerkt aan de aanleg of verbreding van een rijksweg. De weg waaraan uw bedrijf ligt, is daardoor langere tijd afgesloten. Tijdens de afsluiting is uw bedrijf minder goed bereikbaar. Klanten blijven weg en u lijdt als ondernemer inkomensverlies.

Voorbeeld 2:

Rijkswaterstaat werkt aan een brug. De brug is daardoor een tijd lang buiten gebruik. Vrachtverkeer moet omrijden en daardoor meer kilometers maken. Bovendien is de chauffeur langer onderweg. Daardoor heeft u als ondernemer extra kosten.

Voorbeeld 3:

Vlakbij uw woning wordt een weg aangelegd. Voorheen was er een provinciale weg. Door de komst van de rijksweg kan de waarde van uw woning dalen.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat hanteert voor zulke situaties de Beleidsregel nadeelcompensatie Infrastructuur en Waterstaat 2019 (hierna: Beleidsregel)¹. De Beleidsregel legt vast welke procedure gevolgd wordt bij het afhandelen van verzoeken om nadeelcompensatie en planschade. Ook geeft de Beleidsregel de criteria aan waaraan getoetst wordt om na te gaan of de benadeelde recht heeft op een tegemoetkoming in de schade.

Uitgangspunt van de Beleidsregel is dat het nadeel in principe voor uw rekening blijft. Het kan zijn dat de schade zo bijzonder of zo groot is, dat van die regel moet worden afgeweken. In dat geval kunt u voor - gedeeltelijke - compensatie van het nadeel in aanmerking komen.

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) kent vergelijkbare criteria en begrippen voor de beoordeling van verzoeken om planschade als de Beleidsregel voor verzoeken om nadeelcompensatie. Planschade bestaat uit permanente waardedaling van onroerend goed of een permanente omzetsdaling als gevolg van ruimtelijke plannen (zoals voorbeeld 3). Het onderstaande is dan ook van toepassing op verzoeken om planschade, tenzij expliciet iets anders is aangegeven.

Hieronder staat in het kort beschreven hoe de minister een aanvraag om nadeelcompensatie behandelt. Daarna worden begrippen uit de Beleidsregel (en de Wro) uitgelegd.

¹ De tekst van de Beleidsregel kunt u vinden op www.rijkswaterstaat.nl.

Behandeling verzoek nadeelcompensatie

Het verzoek

U dient het verzoek om schadevergoeding in bij Rijkswaterstaat. U kunt daarbij gebruik maken van een schadeformulier. Dat formulier vindt u op www.rijkswaterstaat.nl onder "Over ons/Contact/Schade en compensatie/Nadeelcompensatie". U vult het formulier zo volledig mogelijk in en stuurt alle stukken mee waarnaar in het formulier is gevraagd. Op het formulier kunt u het adres vinden waar het formulier naar toe gestuurd moet worden.

U ontvangt binnen twee weken na ontvangst van het verzoek een ontvangstbevestiging. Daarbij krijgt u informatie over de manier waarop de minister het verzoek behandelt. Is het verzoek niet volledig, dan wordt u gevraagd de nog ontbrekende gegevens of stukken op te sturen. Wanneer u dat op tijd doet, voorkomt u dat de minister uw verzoek niet in behandeling neemt.

De adviescommissie

De minister kan na de ontvangst van het verzoek een onafhankelijke adviescommissie benoemen. De minister kan ook een beslissing nemen op het verzoek zonder inschakeling van een onafhankelijke adviescommissie. In het geval de minister een adviescommissie benoemt adviseert deze de minister over de op het verzoek te nemen beslissing. De commissie nodigt u dan uit om uw verzoek te komen toelichten tijdens een hoorzitting. De commissie stelt vaak nog algemene vragen, zoals over de oorzaak van de schade. Daarom is ook een vertegenwoordiger van Rijkswaterstaat op de hoorzitting aanwezig. Meestal bekijkt de commissie ook de situatie ter plekke. Na afloop van de hoorzitting maakt de commissie een verslag. Daarop kunnen u en de vertegenwoordiger van Rijkswaterstaat reageren. Vervolgens brengt de commissie een conceptadvies uit. Ook daar kunnen u en Rijkswaterstaat op reageren.

Daarna stelt de commissie een definitief advies op, waarvan u en Rijkswaterstaat een afschrift ontvangen. Na verzending van het definitieve advies komt er in principe een einde aan het werk van de adviescommissie.

De minister neemt een beslissing

In het geval de minister een adviescommissie heeft ingeschakeld neemt de minister na kennisname van het definitieve advies een besluit op uw verzoek om schadevergoeding. U krijgt daarvan schriftelijk bericht. Wordt een bedrag aan schadevergoeding toegekend, dan maakt de minister dat bedrag op uw rekening over.

Bezwaar en (hoger)beroep

Bent u het niet eens met de beslissing op uw verzoek, dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Bent u het niet eens met de beslissing op uw bezwaarschrift dan kunt u in beroep bij de rechtbank. De minister vermeldt in de beslissing welke rechter bevoegd is. Kunt u zich niet vinden in de beslissing van de rechtbank, dan is er nog hoger beroep mogelijk bij de Raad van State. In sommige gevallen is er direct beroep mogelijk bij de Raad van State, of dit het geval is, wordt onderaan in de beslissing vermeld.

Beoordeling verzoek om nadeelcompensatie

Als de minister dan wel de adviescommissie alle stukken heeft om uw verzoek te kunnen behandelen, wordt het verzoek beoordeeld. Hieronder vindt u een korte toelichting op de belangrijkste regels die de minister dan wel de adviescommissie daarbij hanteert.

Rechtmatigheid schadeoorzaak

In veel gevallen is de schadeoorzaak een door de minister genomen besluit, bijvoorbeeld over de aanleg of uitbreiding van een rijksweg. U kunt dan schadevergoeding aanvragen nadat het besluit is genomen. Maar de aanvraag kan pas worden afgehandeld als het schadeveroorzakende besluit onherroepelijk is geworden. Dat kan zijn doordat geen bezwaar is gemaakt of beroep is ingesteld tegen bijvoorbeeld een verkeersbesluit of Tracébesluit. Een besluit kan ook onherroepelijk worden doordat de (hoogste) rechter (de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State) heeft geoordeeld dat het besluit rechtmatig is en daarom in stand kan blijven.

Anderszins verzekerd

U komt niet voor vergoeding op grond van de Beleidsregel in aanmerking, als u al op een andere manier recht heeft op vergoeding. Het kan zijn dat u bijvoorbeeld via verkoop van gronden aan Rijkswaterstaat of onteigening een vergoeding heeft gekregen of dat u verzekerd bent tegen de schade.

Normaal maatschappelijk risico / normaal ondernemersrisico

Vereist is dat de schade buiten het 'normaal maatschappelijk risico' of het 'normaal ondernemersrisico' valt. Met die termen wordt bedoeld op ontwikkelingen, waarmee iedereen (burgers en ondernemers) in Nederland te maken kan krijgen en waarmee iedereen rekening moet/had kunnen houden. Daarbij kunt u weer denken aan een tijdelijke wegafsluiting voor het werk aan een brug, viaduct of snelweg. Bij nadeelcompensatie is het uitgangspunt dat de schade die wordt geacht tot het normaal maatschappelijk risico of het normaal ondernemersrisico te behoren voor rekening van de aanvrager blijft. Alleen als het nadeel dat u lijdt onevenredig groot is in vergelijking tot de schade die anderen ondervinden, kunt u in aanmerking komen voor schadevergoeding. Dit normaal maatschappelijk risico komt in de Beleidsregel tot uiting door gebruik van drempels.

- Bagatel

De Beleidsregel hanteert een zogenaamde bagateldrempel van 1000 euro voor bedrijven en 500 euro voor particulieren. Daarnaast geldt voor ondernemingen een minimumforfait van 2% van de jaaromzet dan wel 2% van de kosten op jaarbasis. Dat wil zeggen dat schade beneden deze bagateldrempel/minimumforfait niet voor vergoeding in aanmerking komt.

- Omzet-kostendrempel

Indien de schade de bagateldrempel/minimumforfait overstijgt, kan schade deels voor vergoeding in aanmerking komen als een zogenaamde omzet- en kostendrempel is overschreden. Deze omzet- en kostendrempel varieert al naar gelang de hoogte van de brutowinstmarge van een onderneming. Voor ondernemingen met een hoge brutowinstmarge geldt een lagere drempel dan voor ondernemingen met een lage brutowinstmarge.

- Forfait

Wordt de ingangsdrempel overschreden, dan wordt vervolgens de exacte schade berekend en aan de hand van een formule een forfait vastgesteld. Dit forfait is een absoluut bedrag dat voor eigen rekening van de gelaedeerde blijft. Dit bedrag behoort dan tot het normaal maatschappelijk risico oftewel het normale ondernemersrisico.

- Drempel planschade

Bij planschade geldt een wettelijke drempel van 2%. Deze drempel is een minimum en wordt per geval beoordeeld.

Voorzienbaarheid

Van belang is of de schadetoebrengende oorzaak voor de 'redelijk denkend en handelend koper' wel of niet voorzienbaar was. Is dat wel het geval dan wordt de schade niet vergoed. Zo kan bijvoorbeeld een wegverbreding voorzienbaar worden geacht, vanaf het moment dat de plannen voor die verbreding voor iedereen ter inzage liggen. Koopt u daarna dichtbij die rijksweg een huis, dan kan worden gezegd dat u de nadelige gevolgen van de verbreding heeft geaccepteerd, ook al heeft u de plannen niet ingezien. Ook de ondernemer die daarna vlakbij een bedrijf start, accepteert bepaalde risico's. De schade die hij lijdt doordat het bedrijf tijdens het werken aan de rijksweg minder goed bereikbaar is, wordt dan niet vergoed.

Schadebeperking

Het uitgangspunt is dat u zelf probeert de schade zoveel mogelijk te beperken. De kosten die dat met zich meebrengt, kunnen voor vergoeding in aanmerking komen.

Voordeelsverrekening

In het geval u naast nadeel ook voordeel heeft, wordt dit voordeel verrekend met het nadeel. Zo kunt u last hebben van de werkzaamheden voor de ondertunneling van een weg. Maar als het werk klaar is, heeft u een veel mooier uitzicht. Het nadeel kan dan mogelijk volledig tegen het voordeel worden weggestreept.

Deskundigenkosten

Kosten die u maakt door het inschakelen van een deskundige zoals een advocaat of accountant krijgt u lang niet altijd vergoed. Het is in beginsel niet nodig om rechts- en/of deskundigenbijstand in te roepen in de eerste fase van de aanvraag. De minister zal, zo nodig, een onafhankelijke deskundigencommissie inschakelen om uw verzoek te beoordelen. Indien blijkt dat na de eerste fase het inschakelen van eigen rechts- en/of deskundigenbijstand redelijk is, kunnen de kosten daarvoor voor vergoeding in aanmerking komen (indien ook de gemaakte kosten daarvoor redelijk zijn).

Wettelijke rente

In die gevallen waarin schadevergoeding wordt uitgekeerd, wordt ook wettelijke rente over het bedrag uitbetaald. De rente gaat in op de datum van ontvangst van het verzoek door de minister. Wanneer het verzoek is ingediend voordat de schade is ontstaan, kan de rente op een latere datum ingaan.

Vragen over de Beleidsregel nadeelcompensatie Infrastructuur en Waterstaat 2019 kunt u stellen aan de medewerkers van de landelijke informatielijn Rijkswaterstaat: 0800-8002.